

AFOG, baserri txikien autogestioa sustatzeko eredu bat

ELB sindikatuaren *Laborari* astekariak eman digu aukera AFOG elkarteak ezagutzeko, honek 30. urteurrena ospatzeko festa txiki bat antolatu duela eta. Erakunde txiki baina eraginkorra azaldu digu, bestelako enpresa eta talde oso txikien autokudeaketa beharrei erantzuteko ere ikasgai interesgarriak eskaintzen dituena.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

1980KO HAMARKADAN GAUZA ASKO gertatu zen Iparraldeko laborantzian ere, hizkuntzan, kulturean, politikan, ekonomian eta oro har konpromiso militantea eskatzen zuten jarduera guztietan bezala. *Laborariren* 1.026. aleak horien artean itzalpean bizi izan den erakunde txiki bati eskaini dizkio orri nagusiak. “*AFOG: 30 ans à former des paysans autonomes*” dio lerroburuetan, sarrerako testu honekin: “AFOG elkarteak 30 urte ospatzen ditu aurten eta besta giroan pentsatua du bere biltzar nagusia ekainaren 8an Lekornen. Kontabilitatean eta etxaldearen kudeantzan laborariak laguntzeko sortu zen elkarteak 1983an. Gaur egun oraindik, hautu eta lan moldeetan autonomoak izaiten formatzen ditu”.

Iraultza usainetik gutxi dauka enpresa txiki baten kontabilitateak. Aldiz hori eta oro har kudeaketa txikun eramatea funtsezkoak izan dira urteotan bizirautea lortu duten etxalde txikietako baserritarrentzako. Antzinako nekazaritza lugin zaharrenak hiltzearekin ahiturik, 1970eko hamarkadatik aurrera baserri enpresa txikitzat hartu ditu administrazioak. Nekazaritza industrialak kontrolatzen duten konpainia, lobby, lege eta merkatuekin lehiatzera kondentatutako mikroenpresak.

Euskal Herriko Laborarien Bata-suna (ELB) sortzearekin bateratsu antolatu zuten Association pour la Formation de la Gestion (AFOG) zerbitzu enpresa txikia, gaur Frantzia mailako Inter-AFOG (tartean “c” hizkia sarturik) koordinazioaren barnean dena.

Bere lan metodoa interesgarria gertatuko zaio nekazaritzan ari ez den askori ere, profesionaloi autogestioan jarduteko bidea errazten dielako. Jean Pitrau bezalako lider historikoek predikatu eta gaur berriro aldarrikatzen den jendeen beregintasuna. AFOGen bazkide diren 630 laborariak –80 omen ziren hasieran– 5-6ko talde txikietan egiten dute lan, egiturak dauzkan zortzi langileetako baten laguntzaz.

“AFOGen helburua da bere bazkideen autonomia garatzea”, esplikatu dio astekariari Gotaine-Hirabarnen (Zuberoa) nekazari izanik elkarteko presidente den Frantxua Etxebestek. Lehen saioetan nekazariari laguntzen zaio kontabilitatea bere gain hartzen (zergak, bankuak, laguntzak, BEZa...) ondoren urrunago joateko, nor bere erabakiak hartu eta bereganatu arte.

Taldeakako lana da gakoetako bat. Taldeak iraukorrak izanik, bertako elkarlanean nekazari bakoitzak errazago dauka eguneroko mundu txikian ikusi ezin dituen ohartzea.

Laborariren argazkian, AFOGeko arduradun eta langileetako batzuk bazkide baten arditegian: ezkerretik hasita, D. Ainzi, M. Darrieumerlou, M. Petrisans, P-P. Bidegain, M. Duhalde (eskuetan duela urteurrenaren afixa), F. Etxebest eta M. Irigoien. Astekarian azaldutako lan-eskaintza ere argigarria da. Euskaraz plazaratua, dio: “AFOG elkarteak animatzaile-formatzaile bat bilatzen du, denbora osoz lan egiteko. CDI kontratu pean. etxaldearen kudeatze orokor bati buruz, laborarien formakuntza segurtatu beharko du. Bilatzen diren gaitasunak: jendeekin harremanetarako errestasunak izatea, talde lanerako gaitasuna ukaitea, Baxoa+2 urte edo gehiago, ahalaz laborantza kudeantza, juridikoki, fiskal eta informatikan formakuntza edo/eta esperientzia zerbait ukaitea, laborantza munduaren ezagutza izatea, euskaraz jakitea hobe (...) CV [curriculum vitae] eta motibazio gutunak euskaraz idatzia...”

AFOGek, berriz, 30 urteotan bildutako informazioarekin eta kanpotik eskuratuetakoekin eskaintzen dio behatoki ekonomiko baten zerbitzua.

Talde lanari esker argiago ikus ditzake kide bakoitzak aurrera begira non dauzkan hobetzeko aukerak edo aldatzekoak. Alde horretatik, AFOGen plan estrategikoez baino gehiago kudeaketa estrategikoz mintzo dira.

Frantzia mailako Inter-AFOGeko zuzendaritzan dagoen Mailux Petrisans donoztiritarrak, baserritarra hau ere, esan du: “AFOG ez dago eredu bat erakusteko, arras egindako bide bat, baizik perspektiba bat emateko. Pertsonari ahalbiderratu behar dio nekazaritza den ofizioa bere gain hartzea”.

Burmuinak auzolanean

Etxebesten hitzetan, nekazariak berak dira bere etxaldearen kontabilitatea eta kudeaketa elkarrekin egiten dituztenak. Horretatik abiatuta, gai gehiagotara zabaltzen da gogoea, izan irabaziak edo bizi baldintzak hobetzeko.

Dio Etxebestek: “Ez daukagu laboraria ez den bazkiderik, eta interesatzen zaiguna pertsona bera da, bere ofizioan ongi sentitu dadila. Norbera ongi dagoelarik lanbidean, edozeri egin diezaioke aurre”.

‘egizue zerria’ edo ‘egizue konkonbra’ [pepinoa]! Orain, bere bidea arra-pentsatu behar da, laneko moldeak ere. Diru ahal gutiagorekin mozkina atera behar da”.

Nekazariak bizi dituzten egoera gordinak AFOGeko taldeetako bileretan azaltzen eta eztabaidatzen dira. Irigoienek zenbait zifra eskaini ditu: etxalde baten bataz besteko mozkina baldin bada 10.000-13.000 eurokoa, baserrien erdiak kopuru horren azpitik dabilta, eta hauen barruan erdia zerotik hurbil, batzuk zero azpitik ere bai tarteka.

Azken urteotan administrazioaren primak handitu zaizkien arren, etxaldeen bataz besteko diru sarre-
rak doi-doi iristen omen dira krisi aurreko kopuruetara. Horra zein neurritaraino eragin duen 2008ko krisiak Iparraldeko baserrietan, nahiz eta hemengo egoerak ez duen lortzen Hegoaldeko hirietako lan-
gabetuen tasaren oihartzunik.

Hona krisiaren hasiera nola bizi izan duten AFOGen, Mattin Irigoienek hitzetan: “Gure behatokia egiten dugularik, larrazkenean ateratzen ditugu aitzineko urteko xifrak eta taldeka presentatzen ditugu. 2008an gastu guztiak gora zirelarik, berehala simulazioa egin genuen, laborarici erranez aitzineko urteko gauza berdinak eginez zer heinetan izanen zuten irabazia. Elekrika karga bat bezala sortzen da berehala. Lanean ari delarik, ez da berehala ohartzen zeri buruz ari den, 2-3 urteren buruan bakarrik, eta murruren kontra heltzean ohartzen da itzala handitu dela...”. ■

Batzuetan irabaziak hobetzeko edo zenbait kasutan nekazaritza uzteko ere bai, gogorregia zaiolako.

Frantziako nekazaritzan CUMA deitzen zaio traktorea edo bestelako tresneriak elkarrekin partekatze-
ko sortutako auzolanaren forma juridiko-
koa da. Etxebestek AFOGentzako darabil horrekin hitz-jokoa: “Guk gure burua ikusten dugu CUMAG bat bezala, ‘une cooperative de matière grise’, taldean egina. Partekatzea da asmoa, animatzailea hor dago metodologia jartzeko, hitz egindakoaren laburpenak jasotzeko, zeren eta idatzitakoa baita etxera daramaguna. Baina taldea da sustatzen gaituena”.

AFOGen sortutako informazioaren adibide bat ematen du *Laborari*

berean elkarteko zortzi langileetako bat den Mattin Irigoien idazle eta antzerkigile ezagunak. Elkarte bera baita Iparraldeko nekazaritzaren behatoki aparta, Irigoieni galdetu diote nola ikusten duen egoera azken krisia lehertu denetik. Irigoienek uste du aldaketa oso handia ari dela gertatzen, eta fite, 1993an Europa mailan nekazaritzarentzako erabakitako PAC famatuek ekarritako aldaketa baino gogorragoa.

Baserritarrari maniobratzeko tar-
tea estutu zaio, dio Irigoienek. “Etxaldeak oreka baldin bazuen 2008a baino lehengoko lan moldeekin, 2008tik aitzina oreka hori hausten da ainitz etxaldetan. Zer da jokoan? Nehon ez da idatzia zer egin behar den. Lehen erraiten zen:

ZINKUNEGI
OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu,
produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

